

Пабраўшы свае заплечнікі, дзеци і моладзь 16 верасня ў чарговы раз вырушилі з францішканскага касцёла ў пілігрымку да Маці Божай, Цярпліва Слухаючай, у Капцёўку. Некаторыя заплечнікі выглядалі настолькі цяжкімі, што падавалася, туды быў укладзены ўвесь камплект школьніх кніг. А. Юзаф Макарчык у казанні падчас св. Імшы ў санктуарыі ў Капцёўцы парадаўнаў дзіцячыя заплечнікі з крыжом. Заплечнік увасабляе сабой ўвесь працэс школьнага навучання – часам цяжкага і пакутнага, але без яго не вырасце і не складзеца дарослай асоба... Дзяцей у пілігрымцы было надзвычай шмат – з бацькамі, бабулямі ці дзядулямі, групкамі і парамі. Такая цікавасць дзяцей і моладзі да духоўных падарожжаў не можа не цешыць. Аднак, некалькі падгледжаных у пілігрымцы момантай прымусілі мяне задумачца на тэму каталіцкага выхавання і навучання. Ці можа сучасная сям'я самастойна выхаваць дзіця ў хрысціянскім рэчышчы? Ці дастаткова сёння рэлігійнага навучання ў межах катэхез пры парафіях?..

†

На чале пілігрымкі, як звычайна, ідзе вернік з крыжам, а за ім нясуць выявы Маці Божай і Езуса Міласэрнага. Вернікі па чарзе могуць падыходзіць і змяняць тых, хто нясе крыж і выявы. Так, да жанчыны з крыжам падышлі дзве дзяўчыны старэйшага школьнага ўзросту, каб паднесці кавалак дарогі крыж. Жанчыны ззаду зрабілі здзяўвагу, што толькі адна з іх мусіць застацца несці крыж, а другая павінна троху адышкі. І, каб дзяўчыну не пакрыў дзіць, адна з парафіянак прапанавала паднесці “харугву”. На што дзяўчына троху незадаволена адказала:

– Не хачу, мне праста хацелася прайсціся побач з сяброўкай і пагутарыць.

Жанчыны не знайшлі, што адказаць на такое шчырае тлумачэнне.

Іншы выпадак я назірала ўжо ў Капцёўцы. Перад самым пачаткам св. Імшы каля парэнчаў на пляцоўцы перад касцёлам бачу, як некалькі хлопчыкаў раскрываюць пакунак з семечкамі, і частка, канешне, рассыпаецца вакол. Я кажу, што нядобра перад касцёлам на пачатку св. Імшы есці семкі. Хлопцы самым непасрэдным тонам адказаўць:

– А мы ўжо адсюль сыходзім.

Аўтар: Алеся Бяленік
21.09.2012 01:00

Цяжка сказаць, чым з'яўляюцца гэтыя выпадкі – трывожнымі сігналамі задумацца пра агульную культуру паводзін нашых дзяцей у Касцёле або ўсяго толькі няёмкімі выключэннямі. Бо сярод шматлікіх пілігрымаў былі бацькі, якіх самі дзецы пацягнулі да Маці Божай Яснагурскай.

Але падаецца, пытанне выхавання і адукцыі ў каталіцкім рэчышчы робіцца ўсё больш вострым, хоць гэтыя трывожныя званочки могуць здавацца амаль нячутнымі.

Каб дзіця расло асобай з годнай хрысціянскай паставай, выхаванне павінна адбывацца ў некалькіх кірунках, або з розных бакоў. На фарміраванне маладой асобы вялікі ўплыў мае сям'я, школа, асяроддзе, ці грамадства, Касцёл, СМІ – практычна ўсё, з чым сутыкаецца малады чалавек. Калі гэтыя элементы, або, прынамсі, самыя важныя з іх, гарманічна дапаўняюць адзін аднаго, то і чалавек у такіх умовах вырасце гарманічнай усебакова развітай асобай з выразнай сістэмай каштоўнасцей. Фундамент у выхаванні перадусім закладае сям'я. Пра гэта ледзь ці не на кожнай літургіі ўзгадвае кожны ксёндз. Гэта значыць, што калі бацькі не становяцца на калені для вячэрнія малітвы, то і прымусіць гэта рабіць дзіця будзе задачай складанай. Яно, можа, і будзе маліцца “з-пад палкі”, але як толькі вырвецца з бацькоўскай апекі, то і пакіне вячэрнія малітвы ў бацькоўскай хаце. Адпаведна, наш хрысціянскі лад жыцця – не фармальны, а шчыры, праўдзівы – дзіця таксама будзе ўбіраць і пераносіць на свае паводзіны.

Другая прыступка – адукцыя. Ці можа сёння вашае дзіця ў звычайнай сярэдняй школе спакойна памаліцца перад ежай і не застацца высмеяным аднакласнікамі? А хаця б зрабіць знак крыжа? І ці не будзе яно баяцца адкрыта выказваць свае хрысціянскія погляды, вызнаваць свою веру сярод іншых дзяцей? І не таму, што будзе адчуваць уціск, а таму, што ў нашым свецкім грамадстве так і не склалася, падобна, культура верацярпімасці і павагі да розных поглядаў і перакананняў.

Адпаведна, гэты прабел рэлігійнай адукцыі павінны запоўніць катэхезы пры парафіях. Там на рэлігійных занятках сёстры і катэхеткі займаюцца рэлігійнай асветай дзяцей самага рознага школьнага ўзросту. Аднак, масавыя характар дзіцячай катэхезы мае хутчэй падрыхтоўка да Першай Камуніі. Надалей, на жаль, нашыя бацькі водзяць дзяцей на катэхезу ўжо не так шырока. Але ж і тыя бацькі, якія аддаюць дзяцей на катэхезу, кажуць, што гэтага ўсё-такі недастаткова. У выніку маем пэўны прабел у тым, каб закладзеныя сям'ёй хрысціянскія каталіцкія каштоўнасці ў дзіцяці замацоўваліся і развіваліся праз наступную, больш глыбокую адукцыю.

Два гады назад кардынал Зянон Грахалеўскі, прэфект Кангрэгацыі Каталіцкай Адукацыі, прыбываў з візітам у Гродне. Сярод рознага ён адзначаў, што быў бы вельмі рады, каб у Беларусі пайсталі каталіцкія ці праваслаўныя школы – гэта было б прызнанне праў грамадзян выхоўваць дзяцей паводле ўласных перакананняў. Сёння ў многіх краінах Еўропы, ды ўвогуле свету, існуюць каталіцкія школы, якія карыстаюцца папулярнасцю і сярод вернікаў іншых канфесій, і нават сярод людзей нерэлігійных. Таму што тая адукцыя, якую дае каталіцкая навучальная ўстанова, лічыцца якансай і прэстыжнай.

Для нашых зямель ідэя каталіцкага выхавання і навучання ў межах агульной адукцыі не новая. Усе з гісторыі памятаюць пра Гродзенскі езуіцкі калегіум, які даваў вельмі добрую агульную адукцыю. Паводле пастановы 4-гадовага Сейма Рэчы Паспалітай (1788–1792), пачатковыя школы пры касцёлах былі ўключаны ў агульную сістэму адукцыі. У 1-й палове 19 ст. не было забаронена навучаць чытанню, пісьму і арыфметыцы пры касцёлах. А ў міжваенны час у Заходній Беларусі ўрокі ў школах

Да пытання пра каталіцкае выхаванне

Аўтар: Алеся Бяленік

21.09.2012 01:00

пачыналіся з малітоўных спеваў, у класах на сцяне вісеў крыж.

Сёння шмат кажуць пра секулярызаванае грамадства, гэта значыць тое, у якім роля рэлігіі і рэлігійных норм зніжаецца. Асабліва гэта тычыцца Заходняй Еўропы. Падчас свайго візіту ў Гродна Апостальскі нунцый кс. абр Клаўдый Гуджэроці звярнуў увагу, што беларускі Касцёл перажывае росквіт – св. Імшы збіраюць вялікую колькасць вернікаў, людзі цікавяцца пытаннямі веры, рэлігіі, выхавання сваіх дзяцей у хрысціянскім духу. У той час як у Нямеччыне, напрыклад, часцей здараютца выпадкі, калі даводзіцца закрываць святыню проста таму, што няма каму туды хадзіць. І таму падаецца, што сёння ідэя хоць бы каталіцкіх класаў ці груп у дзіцячым садку была б запатрабаванай.